

Ineke Holtwijk *Engelen van het asfalt*

Toelichting voor de docent(e)

De les kan gegeven worden in groep 8 van de basisschool, in de brugklassen van alle schooltypen en in klas 2 van het vmbo. De introductie, het lezen van de fragmenten en het beantwoorden van de vragen bij de fragmenten vergen één lesuur. De schrijf- en onderzoeksopdrachten zijn bestemd voor aansluitende lessen.

A Introductie

- U houdt een kort klassengesprekje over straatkinderen.
 - Wat zijn straatkinderen?
 - In welke landen/werelddelen vind je straatkinderen?
 - Hoe komen ze op straat terecht?
 - Hoe proberen ze in leven te blijven?
 - Hoe reageren volwassenen op straatkinderen?
 - Leven in Nederland ook kinderen op straat?
-
- U leest voor blz. 7 (3^e regel van boven) t/m 9. Hierna laat u de leerlingen kort hun eerste reacties geven. Verder kan aan de orde komen:
 - Waar spelen de gebeurtenissen zich af?
 - Waarom verlaat Alex het dorp?
 - Wat voor man is Alex' stiefvader?
 - Hoe zou het komen dat Alex zijn moeder drie maanden geleden voor het laatst had gezien?
 - Voorspel waar het verhaal verder over zal gaan.

B Uitvoering

De leerlingen lezen de fragmenten en beantwoorden de vragen individueel of in groepjes van drie of vier. Daarna volgt de bespreking, klassikaal of door de groepsleiders.

De opdrachten kunt u als huiswerk geven of in een volgende les laten uitvoeren. U kunt de leerlingen vrij laten kiezen of de opdrachten verdelen. De uitgewerkte opdrachten worden in de klas door de leerlingen gepresenteerd en komen daarna op het prikbord te hangen.

De opdrachten voor eigen onderzoek zijn pittiger en vergen flink wat tijd. U kunt enkele individuele leerlingen of enkele groepen zo'n opdracht geven en een datum vaststellen waarop zij het werk moeten inleveren en in de klas presenteren.

C Afronding

De les kan worden afgesloten met een terugblik: wat heb je van het verhaal opgestoken? Wil je nog een boek over dit onderwerp lezen? U kunt ook nog een fragment voorlezen. Hiervoor is geschikt: blz. 138–143.

Over Ineke Holtwijk

Ineke Holtwijk woont en werkt al jaren in Rio de Janeiro. Zij is journaliste voor diverse kranten en tijdschriften en correspondentente voor het NOS-journaal en het Jeugdjournaal. Bij actuele gebeurtenissen in Zuid-Amerika verschijnt ze regelmatig in de nieuwsuitzendingen.

In de loop der jaren heeft ze zich grondig verdiept in de cultuur en de samenleving van enkele Zuid-Amerikaanse landen, met name Brazilië. Daarover heeft ze veel reportages geschreven en enkele informatieve boeken gepubliceerd, waaronder *Kannibalen in Rio* (Prometheus 1996). De stukken in dat boek zijn journalistiek van aard, maar lezen als een avonturenroman.

Engelen van het asfalt is haar eerste en tot nu toe enige jeugdboek. Het is gebaseerd op eigen ervaringen met straatkinderen. Ze gunt de lezer een kijkje van binnenuit. Daartoe was ze in staat omdat ze een tijd lang met een groep straatkinderen heeft opgetrokken en zo het vertrouwen van een aantal van hen heeft kunnen winnen en hen goed heeft leren kennen. In het journalistieke nawoord van het boek geeft ze achtergrondinformatie over straatkinderen, over oorzaken, gevolgen en overheidsmaatregelen. Ook bespreekt ze enkele opvangprojecten.

Het verhaal bevat veel gebeurtenissen die je ziet door de ogen van Alex, de hoofdpersoon. Op deze manier komen zijn gedachten en gevoelens goed tot hun recht en de lezer kan zich uitstekend voorstellen hoe onzeker, ellendig, verdrietig en wanhopig hij zich voelt. De vele gebeurtenissen zijn wel avontuurlijk, maar allerm minst plezierig. Het boek laat zien dat straatkinderen in Rio de Janeiro elke dag een gevecht om het bestaan moeten leveren.

Door de directe, beeldende stijl geeft het boek een indringend beeld van de leefomstandigheden van Alex en zijn vrienden. De angst en de wanhoop zijn direct voelbaar.

Recensenten hebben positief gereageerd op het boek. De vlotte stijl werd geroemd, maar ook was er waardering voor de blikverruiming die dit boek jongeren kan bieden. Op de televisie straatkinderen zien is iets heel anders dan van binnenuit met één van hen meeleven. In 1997 kreeg het boek de *Glazen Globe*, een tweejaarlijkse jeugdboekenprijs voor boeken die de kennis en het begrip van andere culturen bevorderen.

Samenvattingen en besprekingen van *Engelen van het asfalt* in *Jeugdboeken 1995* (Ellessy 1996) en *Een kwestie van smaak* (Ellessy 2000).

Een andere les over het boek in *Zelfstandig werken met jeugdboeken* (Walvaboek 2001).

De fragmenten

Lees de onderstaande fragmenten en beantwoord daarna de vragen.

Fragment 1 – De Braziliaanse Alex is dertien als zijn moeder overlijdt. Hij wordt daarna door zijn stiefvader op straat gezet. Omdat hij nu geen onderdak meer heeft en voor zichzelf moet zorgen, gaat Alex naar Rio de Janeiro, waar hij een baantje hoopt te vinden. Dat blijkt niet mee te vallen: net als veel andere zwerfkinderen komt hij op straat terecht. De nachten brengt hij door in een park. Tijdens een van de eerste dagen komt hij in contact met Robson, die al langer op straat leeft.

Tegen middernacht gingen ze naar de hel verlichte betonnen muziekkoepeel middenin het park. Robson stond erop daar te slapen.

‘Maar met dat licht ziet iedereen je liggen,’ protesteerde Alex.

‘Daar gaat het net om, ezel. Slapen in het donker, wat jij hebt gedaan, da’s pas gevaarlijk. Hoe meer licht, hoe beter. Dan durven ze niet te komen. Vanaf de weg ziet iedereen jou, maar hen ook.’

‘Wie zijn hen?’ vroeg Alex. Robson was een veteraan; dat bleek uit alles.

‘Dieven, moordenaars, mensen die je willen pesten, verkrachters.’

‘Pesten. Hoe dan?’

Robson haalde diep adem. ‘Je hebt mensen die je het liefst levend zouden roosteren. Als je slaapt, sluipen ze naar je toe. Ze gooien benzine over je deken en dan een lucifer. Dat fikt, man. Sadisten zijn het. Ik heb een week bij het Centraal Station geslapen. Daar gebeurt dat veel. Heb je het nooit gezien, kinderen met brandwonden op hun benen?’

‘Geluk nog, dat wij geen deken hebben,’ zei Alex.

‘Maakt niet uit. Ze doen het ook met plastic zakken. Steken ze in de fik en dan gaat het plastic druppen. Die hangen ze boven je. Het doet pijn, man, als je dat op je vel krijgt.’

Alex zweeg. Hij beet op zijn nagels. Hij wist dat de straat gevaarlijk was. Maar in brand steken? Hoeveel nachten zou hij dit moeten volhouden? Hij dacht aan wat zijn stiefvader had gezegd. Wie alleen op straat leeft, is ter dood veroordeeld. Robson en hij, dat was bijna hetzelfde als alleen.

Robson spreidde de krant uit die hij had meegenomen en ging erop zitten. ‘Ik heb een verassing,’ zei hij.

Alex reageerde niet. Hij zat bewegingloos op de trap met zijn plastic zak op zijn schoot.

‘Kijk.’ Robson haalde drie knikkers uit zijn zak. Een grote en twee kleintjes. Hij wreef ze schoon met zijn t-shirt en gaf er twee aan Alex.

‘Hier, jij mag eerst gooien.’

Ze knikkerden tot het verveelde. Toen gingen ze slapen. Alex lag op zijn zij en keek naar de lichten van de flats van Flamengo. De weg was dichtbij. Af en toe zag hij een lichtbundel van een passerende auto. Zoemende muskieten dansten voor de lampen in de lichtkoepeel.

Robson kuchte en draaide zich om.

‘Slaap je al?’ probeerde Alex voorzichtig.

‘Jaaaaaa...’ klonk er van de andere kant.

‘Je bent hartstikke aardig.’

‘Als je maar niet gaat zoenen,’ bromde Robson.

Alex grinnikte. ‘Maar ik val zo op je.’

‘Aaaafffblijvvee,’ riep Robson.

Toen moesten ze allebei heel hard lachen.

Alex keek naar de wolkeloze lucht. Hij wist het bijna zeker. Zijn moeder had Robson voor hem georganiseerd. ‘Dank je wel,’ zei hij zachtjes tegen de hemel.

Fragment 2 – De vriendschap met Robson is maar van korte duur, want die vindt onderdak. Alex is nu weer alleen en helpt overdag Lica, die een kiosk op het strand heeft.

‘Heb je gister nacht dan niets gemerkt?’ vroeg dona Lica toen hij de volgende dag het strand op kwam. ‘Ze hebben een jongen doodgeschoten. Een kogel door de kop. Luís heeft meteen de politie gebeld. Maar het lijkt ligt er nog steeds vanaf gister nacht. Is het een sjieke straat of is er een hotel in de buurt, dan halen ze het binnen een half uur op. Maar ergens anders kan het rustig een halve dag liggen te rotten in de zon. Je kent Luís toch? Die bewaker van het lichtbedrijf?’

Alex knikte. Dat was een vriend van Robson.

‘Nou, die had dienst afgelopen nacht. Hij heeft over de schutting gekeken toen hij de schoten hoorde. Hij zei dat hij twee kerels zag. Volgens mij is het een afrekening.’

Alex luisterde maar half. Zijn gedachten vlogen heen en weer. Een jongen doodgeschoten. In het park. Zoiets kon dus. Niemand had het verhinderd. Misschien was hij de volgende. Er liepen moordenaars in het park rond. Moordenaars.

Daarover had dona Lica wat gezegd. ‘Afrekening, dona Lica? Van wie dan?’ vroeg Alex.

‘Weet ik veel.’ Dona Lica wierp haar armen de lucht in. ‘Mijn God, je wordt tegenwoordig al doodgeschoten als je te veel naar de vrouw van een ander kijkt.’ Ze boog zich voorover. ‘Ik heb niets gezegd over Luis. Je weet niks. Straks pakken ze hem ook nog, de arme jongen. Aiai, wat een wereld leven we in.’

Dona Lica was bang. Daarom wilde ze niets meer zeggen. Alex wist het zeker. ‘Maar toe nou, dona Lica,’ hield hij aan. ‘Hoezo afrekening?’

Dona Lica keek snel om zich heen. ‘Kom hier,’ zei ze en ze trok Alex naar zich toe. ‘Hij was een vliegtuig. Je weet toch wat dat is?’

Alex knikte. Een vliegtuig was een jongen die pakketjes drugs door de stad vervoerde in opdracht van drugsdealers. Soms naar klanten. Soms van het ene verkooppunt naar het andere. Meestal was dat in de sloppenwijk.

‘Ze zeggen dat hij iets verklikt had. De politie had hem gevolgd. Die heeft het hem moeilijk gemaakt en toen heeft hij een naam genoemd. Zeggen ze. Die drugsjongens zijn geen lieverdjes. Vriendjes die iets te loslippig zijn, een vliegtuig dat te veel weet. Dat is allemaal van dittem.’ Dona Lica trok haar wijsvinger snel langs haar nek.

Alex zuchtte.

‘Kom op, jongen.’ Dona Lica sloeg een arm om hem heen. ‘Ik weet dat jij een goeie jongen bent. Maar in Godsnaam kijk uit. Laat je niet in met die kerels. Je weet wat ik bedoel, hè? Er is een man die hier elke dag in het park loopt en die jongens zoals jij vraagt een pakje op te halen. Als je er eenmaal in zit jongen... het is spelen met vuur. Maar eh, help me nu even met het bier.’

Toen Alex later door het park liep, kwam hij langs de plek van de moord. Er stonden parkwachten en enkele badgasten. Op de grond lag de jongen. Iemand had een krant over hem neergelegd, maar zijn benen staken er half onder uit. Het waren zwarte benen met littekens van brandwonden. Hij schrok. De jongen had dezelfde plastic teenslippers als hij had.

Fragment 3 – Na de moord durft Alex niet meer alleen in het park te slapen. Hij komt in contact met een groep straatkinderen die zich de Engelen van het Asfalt noemt. Hoewel ze roven en stelen en drugs gebruiken, sluit Alex zich bij hen aan, omdat het leven in een groep veiliger is, vooral 's nachts. Na een televisiereportage over de hoge criminaliteit onder straatkinderen, treedt de politie strenger op. Alex en de andere kinderen van de groep zijn op hun hoede. Als ze 's nachts in een portiek liggen, wordt Alex wakker.

Vanachter het wiel van een geparkeerde auto zag Alex een politiewagen aankomen. Hij reed langzaam. Omdat de raampjes openstonden, kon Alex zien dat er vier man inzaten. Zou hij Roy wakker moeten maken? Maar de auto reed verder.

Hij fantaseerde hoe het zou zijn als hij Duda zag. Zij zou verbaasd zijn. Hij zou iets moois zeggen zoals ze op televisie doen. Mijn hart volgt jou altijd. Nee, dat was te slijmballerig. Het moest grappig zijn zodat ze zou lachen. Hij had in de baai een fles met een briefje met het adres gevonden, zou hij zeggen. Er stond in...

Er draaide opnieuw een auto de straat in. Alex trok zijn hoofd weg van achter zijn arm, zodat hij onopgemerkt kon spieden. Achter het wiel van de geparkeerde auto kwam een politiewagen vandaan. Het was dezelfde. Hij reed heel langzaam, net als daarvoor. Toen hij op de hoek van de straat was, stopte hij. Alex hoorde een doffe klik; met gierende motor reed de wagen hard achteruit. Voor de geparkeerde auto en precies waar zij lagen, stopte hij. De portieren gingen open. Alex' hart sloeg over en zijn benen voelden als pap.

'Roy, Roy.' Het was net of de schorre schreeuw die de stilte van de nacht brak, niet uit zijn keel kwam. Grote Mond en Roy schoten overeind. Klaar om als dolle honden met glasscherven en het mes op hun belagers te springen.

Twee agenten hadden hun wapens getrokken. Ze droegen grijze politie-uniformen en hadden bivakmutsen op met alleen een spleet voor de ogen, zodat je hun gezicht niet zag. In het licht van de gaanderij glinsterden de handboeien die aan hun gordel hingen. In de auto zaten nog twee agenten.

'Opstaan, schorem. Weg hier. Dit is geen plek om te slapen.'

Peer die naast Alex stond, trilde over zijn hele lijf. Schaar begon zachtjes te huilen. 'Kom op, opstaan.' Een agent prikte zijn voet in Schaars magere lijf. Snikkend zocht Schaar naar zijn deken.

'Laat maar liggen. Die heb je niet meer nodig,' snauwde de agent.

Die heb je niet meer nodig? We zijn er geweest! Ze gaan ons doodschieten! Alex werd koud en heet tegelijk. Ze moesten ontsnappen. Hij keek naar Roy, maar die gaf geen enkel signaal. Zijn ogen waren leeg alsof hij niets zag.

'Klootzakken,' gromde Snuif.

'Had je wat?' De handgreep van de revolver kwam keihard op Snuifs slaap neer. Snuif tolde. Alex kon hem net op tijd vastpakken. Er liep een klein straaltje bloed onder zijn haar vandaan.

'Lopen, schooiers.' De agent knikte in de richting van het consulaat.

Ze sjokten achter elkaar aan. Roy voorop. Snuif hield een hand tegen zijn geraakte slaap. Peer keek naar de grond. Vanuit zijn ooghoek zag Alex dat de politieauto met de twee andere agenten langs de trottoirband met hen meereed.

De straat was uitgestorven. Bij het consulaat stond een politiewagen, maar er was geen menselijk leven. Of het moest de alcoholist zijn die in kranten onder het afdak van een restaurant lag. Af en toe kwam er een auto voorbij, maar niemand keek.

'Een beetje doorlopen.' De loop van een revolver prikte in Alex' zij. Ze staken een weg met bomen over. Ook al was het donker, Alex wist waar ze waren. Overdag stonden hier auto's geparkeerd. Zouden ze hen naar het park brengen? Dan kwamen ze over een viaduct; daaronder leefden dakloze gezinnen. Die konden hulp halen. Maar diep in zijn hart wist Alex dat ze niets konden doen en niets zouden doen. Ze zouden zich omdraaien en doen alsof ze sliepen. Wie een moordenaar verklikt, is zelf ook ten dode opgeschreven.

Ze staken een grasveld over. De politieauto was verdwenen. Nu was het zes tegen twee. Als ze hen tegelijk zouden bespringen, maakten ze een kans. Maar hoe moest hij de anderen een teken geven als ze achter elkaar liepen? Af en toe zag hij de lichtbundel van een auto die over de asfaltweg door het park raasde.

Hij moest bidden. God en zijn moeder: dat waren de enigen die hen konden helpen. Asjeblijft, God doe wat. Mama, help ons.

Vlakbij het museum dat achterin het park lag, hielden ze halt. Ze stonden naast een parkeerplaats onder de bomen. De politiewagen kwam langzaam aanrijden. Die waren natuurlijk omgereden omdat ze niet over het grasveld konden.

‘Handen op het hoofd,’ brulde een van de twee agenten.
Schaar begon weer te huilen.
‘Berouw komt te laat, misbaksel,’ zei de agent die volgens Alex het commando had. ‘Met een mes oude vrouwtjes beroven, dat kan je.’
‘Ik heb helemaal geen mes,’ snikte Schaar.
‘Houd je kop.’
‘Hij is nog maar tien,’ zei Peer zachtjes.
‘Die meid heeft ook wat te vertellen,’ zei de ene agent tegen de andere. ‘Jij houdt je kop, fliker. Boef is boef. Of hij tien, veertien of veertig is.’
Alex hoorde de klak van een revolver die werd aangelegd. ‘Jij hebt al lang genoeg op deze aarde rondgelopen.’
‘Neeeee.’ Schaars schreeuw ging door merg en been.
‘Nee?’ zei de agent. ‘Ja, zul je bedoelen. Maar eerst gaan we nog even spelen.’ Hij vergrendelde zijn revolver weer en gaf Schaar een schop. Daarna liep hij naar Grote Mond en Roy. Vanuit zijn ooghoek kon Alex zien hoe ze neervielen.
‘Opstaan. Handen op je hoofd.’
Een van de agenten uit de auto begon met zijn knuppel Schaar af te rossen. Schaar gilde ‘Neeee, neeee.’
Alex voelde de woede in zich omhoog borrelen. Hij wilde die kerel bij de keel grijpen. Maar hij wist dat dat het stomste was dat hij kon doen. Hij zou worden afgemaakt als een beest. Zijn armen begonnen zwaar te worden. Hij kon ze bijna niet meer omhoog houden.
Schaar lag op de grond. De agent deed een stap opzij en kwam op Alex af.
O nee, dacht Alex. Automatisch trok hij zijn armen voor zijn gezicht. De knuppel kwam eerst in zijn zij. Toen op zijn rug. In zijn nek. Overal voelde hij hem. Het brandde. ‘Jij, klaploper,’ riep de agent. Weer kwam de knuppel neer. ‘Jij deugt voor niets.’ Hij wilde gillen maar er kwam geen geluid uit zijn keel. ‘Heb je nog iets te bekennen voor je doodgaat?’ Alex hief zijn hand op.
Opeens hield het op. De knuppel kwam niet meer.
‘Hup, naar de muur.’ De agent trapte hem in zijn zij.
Alle zes werden ze op een rij gezet met het gezicht naar de muur en hun handen op het hoofd. Alex hoorde de revolvers klikken. Zijn benen trilden. Zijn hele lijf was slap. Hij kon niet meer denken. In zijn hoofd raasde een wervelstorm. Nu ging hij dood. Hij moest opeens aan zijn moeder in de kist denken. Hoe ze daar stil had gelegen. Nu zou hij naar haar toe vliegen. Alex bereidde zich voor op de pijn. Hij was al bang voor een injectie. Ik wil meteen dood, dacht hij. Hij hoorde een droge knal. Het leek als vuurwerk. En nog een. En nog een. Het knalde achter elkaar door. ‘Ik geloof dat er nog een leeft,’ hoorde hij zeggen. Hij durfde niet opzij te kijken naar de anderen. Mijn God, waarom hadden ze hem niet doodgeschoten? Waarom stond hij hier nog?
‘Oké, omdraaien allemaal,’ riep iemand.
Alex schrok. Allemaal? Voorzichtig gluurde hij opzij toen hij zich omdraaide. Daar stond Peer. Hij zag Schaar. Iedereen leefde nog. Hij begreep het niet. Wat was er gebeurd? Langs zijn benen liep iets nats. Zijn broek was ook nat. Van de zenuwen had hij in zijn broek geplast. Maar wat gaf het: ze leefden.
De agenten hadden de bivakmutsen afgedaan. Twee herkende Alex er: ze werkten in de cabine op het plein.
‘Zo rekenen wij af met boeven,’ zei de agent die volgens Alex de leider was. ‘Maar onze vrienden kunnen altijd op onze hulp rekenen.’ Hij keek de gezichten langs. ‘We weten dat jullie boeven zijn, maar we kunnen vrienden worden. Jullie stelen. Wij krijgen de helft. Als jullie gepakt worden, zorgen wij ervoor dat je los komt’

Alex keek van opzij naar de anderen, maar het was donker dus hij kon hun gezichten niet goed zien. ‘Het is het beste als jullie op het plein pikken. Dan houden we alles in eigen hand.’ De agent zweeg. Het enige geluid waren de insecten die zoemden in de lamp. ‘Nu wil ik graag weten wie van jullie, klaplopers, ons voorstel accepteert. Wie wil onze vriend worden?’ Hij lachte vals.

Niemand zei wat.

Hoe komen we hier weg, dacht Alex. De agenten stonden op een kluitje bij elkaar. Als ze wilden vluchten, moesten ze de grasheuvel over. Daar kon de auto niet komen.

Het was alsof Roy zijn gedachten raadde.

‘En?’ vroeg de leider opnieuw.

‘Niemand wordt jullie vriend,’ riep Roy. ‘Wegwezen, jongens.’ Hij greep Schaar bij zijn arm. Alex draaide zich om en rende. Als ze maar niet gingen schieten. De grasheuvel, de grasheuvel, als hij die maar haalde. Hij hoorde hijgen achter zich en stemmen. De motor van de auto sloeg aan. Zijn been deed pijn, maar hij vergat het. Hij vloog naar de heuvel toe.

Vragen bij de fragmenten

Bij fragment 1

- 1a Waar spelen de gebeurtenissen zich af?
- 1b Zouden de gebeurtenissen zich ook in een ander land kunnen afspelen? Licht je antwoord toe.
- 1c Door wiens ogen zie je de gebeurtenissen? Wat heeft dat voor gevolg?
- 2a Welke grote fout heeft Alex volgens Robson de eerste tijd gemaakt?
- 2b Hoe maakt Robson dat aan Alex duidelijk?

Bij fragment 2

- 3a Op wie is de moord in het park gepleegd? Wat is waarschijnlijk de reden dat hij gedood is?
- 3b Waarom is Alex zo bang na de moord in het park?

Bij fragment 3

- 4 Alex past helemaal niet bij de Engelen van het Asfalt.
- 4a Waarom niet?
- 4b Waarom heeft hij zich toch bij die groep aangesloten?
- 4c Wie is de leider van de groep? Licht je antwoord toe.
- 4d Uit hoeveel leden bestaat de groep straatkinderen?
- 5 Waarom zouden de politieagenten bivakmutsen dragen?
- 6 Wat verwacht Alex dat de politieagenten met hem en de andere kinderen zullen gaan doen?
- 7a Wat voor gemeen spelletje spelen de agenten met de jongens?
- 7b Waarom doen ze dat?
- 8 Helemaal aan het eind blijkt pas wat de agenten van de jongens willen. Wat is dat?
- 9 Hoe reageren de jongens op het voorstel van de agenten?
- 10 Aan het eind doen de agenten hun bivakmuts af. Is dat riskant? Licht je antwoord toe.

Opdrachten bij de fragmenten

Kies één van de volgende opdrachten

- 1 Schrijf een vervolg op fragment 3.
- 2 Stel je voor dat Alex een dagboek bijhoudt. Leef je in zijn situatie in en noteer wat hij na elk fragment 's avonds opschrijft.
- 3 Stel je voor dat Alex op een dag een vrouw ontmoet die zegt dat zij z'n tante is. Hij vertelt wat hij de afgelopen maanden heeft meegemaakt. Schrijf in verhaalvorm op wat er allemaal gebeurt.
- 4 De straatkinderen ontkomen aan de agenten. Stel je voor dat ze zich de volgende dag melden bij het politiebureau. Schrijf in verhaalvorm op wat zich daar afspeelt.
- 5 Stel je voor dat Alex regelmatig schrijft met een vriend die nog in z'n geboortedorp woont. Na het avontuur met de agenten schrijft Alex een brief. Wat staat erin? Verplaats je goed in Alex' leven.

Eigen onderzoek doen

Kies één van de volgende onderzoeksopdrachten

- 1 Zoek in bibliotheekboeken of op internet achtergrondinformatie over straatkinderen. Schrijf daarna een informatief artikel over straatkinderen, bestemd voor je leeftijdsgenoten.
- 2 Lees het hele boek en schrijf er daarna een bespreking over die bestemd is voor een jongerentijdschrift.
- 3 Lees *Engelen van het asfalt* van Ineke Holtwijk en *Stad zonder tanden* van Ger Bauritius. Vergelijk beide boeken in een artikel voor de schoolkrant.
- 4 Zoek twee recensies over *Engelen van het asfalt*. Noteer wat de meningen van de recensenten zijn en welke argumenten zij gebruiken. Vergelijk die met je eigen mening.
- 5 Lees *Engelen van het asfalt* en een ander boek over straatkinderen. Dat kun je in de bibliotheek opzoeken. Vergelijk beide boeken met elkaar.
- 6 Zoek in de bibliotheek een informatief boek van Ineke Holtwijk over Brazilië. Lees minstens dertig bladzijden uit dat boek en geef er in een artikeltje voor de schoolkrant je mening over.

Andere boeken over straatkinderen en over Zuid- en Midden-Amerika

Ger Bauritius, *Stad zonder tanden*
Anton van der Kolk, *Brieven aan de rattenhemel*
Schoemans, *Koning van de goudmijn*
Ellen Tijsinger, *De zwarte vulkaan*
Gijs Wanders, *Vogelvrije vrienden*
Gijs Wanders, *Stille getuigen*
Gijs Wanders, *Gedwongen verzet*